

Фонд
Демократичні ініціативи
імені Ілька Кучеріва

РЕФОРМИ В УКРАЇНИ: ЕКСПЕРТНА ОЦІНКА

Опитування експертів організацій, що входять до складу Реанімаційного Пакету Реформ було проведено Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно з Секретаріатом РПП впродовж 24–28 листопада 2017 року. Метою опитування було визначення оцінки прогресу, темпів та прогалів реформ в думках експертів. Всього опитано 60 експертів. Для порівняння наводяться дані експертного опитування, проведеного 3–8 лютого 2017 року.

- Експерти Реанімаційного пакету реформ оцінили процес реалізації реформ в Україні нижче середнього – у 2,66 бала за 5-бальною шкалою. Більшість опитаних вважають, що зі всього необхідного процесу реформ здійснено не більше третини, при цьому, однак, більшість експертів залишаються оптимістами, вірячи у майбутній успіх (щоправда, значна частина з них мають певні сумніви). При цьому, експерти наголошують, що втілювати в першу чергу потрібно ті реформи, які на даний момент неуспішні – правоохоронних органів, антикорупційну, державного управління.
- Основними успіхами в процесі реформ експерти вважають впровадження децентралізації, старт медичної реформи, початок роботи нових антикорупційних органів, зрушення у реформі освіти та початок судової реформи.
- Основні провали у здійсненні реформ експерти пов'язують з реформуванням правоохоронних органів, зокрема суду, органів внутрішніх справ, прокуратури, а також зі здійсненням антикорупційних реформ. Є суттєві проблеми також із покращенням якості державної служби, не здійснено й виборчої реформи.
- За оцінками експертів, рушіїв реформ в Україні значно менше, ніж гальм. Локомотивами реформи експерти майже одноставно вважають тільки громадянське суспільство та країни Заходу. Скоріше позитивно експерти оцінюють роль уряду. А от Президента та парламентську коаліцію більшість експертів вважають більше гальмом, ніж рушіями. А найбільш потужними гальмами реформ експерти вважають насамперед олігархів, бюрократію та правоохоронних органи.
- Більшість експертів вважає, що інформації про реформи недостатньо: людина не має можливості розібратися, що робить уряд і які реформи проводить, або ж інформація, яку уряд дає про свою роботу і реформи, не викликає довіри, бо часто не відповідає дійсності.
- Серед завдань, якими в першу чергу повинна займатися влада, явно переважають два: «по-справжньому боротись з корупцією (запровадити антикорупційний суд, активізувати роботу спеціалізованих структур, не перешкоджати діяльності НАБУ)» та «встановлення верховенства права (оновлення судової влади, закінчення реформи поліції, прокуратури та інших структур)».

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

1. Як би Ви оцінили процес здійснення реформ в Україні (за 5–бальною шкалою, де «1» - фактично не робиться нічого з необхідного, «5» - робиться все необхідне)

	Кількість відповідей
1 - фактично не робиться нічого з необхідного	1
2	23
3	31
4	5
5 - робиться все необхідне	0
Середня оцінка	2,66
Середня оцінка (лютий 2017)	2,52

2. Які, на Вашу думку, основні успіхи у здійснення реформ? Здійснення яких реформ Ви вважаєте успіхом? (не більше 5 головних)

	Кількість згадок
Децентралізація	22
Старт медичної реформи	19
Нові антикорупційні органи	15
Освітня реформа	14
Початок судової реформи	13
Електронна система публічних закупівель «ProZorro»	10
Електронне декларування доходів і майна чиновників	8
Інше	8
Пенсійна реформа	7
Реформа енергетичного сектору	6
Патрульна поліція	6
Декомунізація	5
Євроінтеграція та безвізовий режим з ЄС	5
Створення Національної поліції	3
Реформа армії й обороноздатності	3
Відкритість публічних даних і реєстрів	3
Реформа банківського сектору	3
Електронне врядування	3
Дерегуляція	3
Планування бюджету	3
Суспільне мовлення	2
Відмова від продуктів російського виробництва	2

3. А які основні провали у здійсненні реформ? Які з необхідних реформ так і не були здійснені? Чи були реалізовані хибним чином?

	Кількість згадок
Судова реформа	24
Реформа правоохоронних органів	20
Антикорупційна реформа + антикорупційний суд	15
Реформа державної служби	14
Виборча реформа	12
Реформа прокуратури	11
Медична реформа	9
Електронне декларування доходів і майна чиновників, провал верифікації	9

Аграрна реформа	8
Освітня реформа	6
Приватизація чи оптимізація роботи державних підприємства	6
Дерегуляція економіки	5
Реформа енергетичного сектору	5
Пенсійна реформа	4
Конституційна	4
Податкова реформа	3
Реформа сфери комунальних послуг	3
Децентралізація	3
Реформа публічних фінансів	3
Бюджетне планування і прозорість	3
Інше	28

4-5. Хто є переважно гальмом, а хто – рушієм реформ (баланс співвідношення визнання експертами у якості рушія чи гальма реформ), (у%)

	Рушії	Гальма	Рушій чи гальмо?
1 – Уряд	56,7	23,3	+33,4
2 – Президент	21,7	51,7	-30,0
3 – Політичні сили, що складають коаліцію у Верховній Раді	21,7	60,0	-38,3
4 – Опозиція	0	20,0	-20,0
5 – Політичні сили, що вийшли з коаліції («Самопоміч», «Батьківщина», «Радикальна партія Ляшка»)	16,7	25,0	-8,3
6 – Олігархи	0	75,0	-75,0
7 – Влада на місцях	8,3	18,3	-10,0
8 – Бюрократія, чиновники	0	68,3	-68,3
9 – Правоохоронні органи (прокуратура, суди, поліція)	0	53,3	-53,3
10 – Росія	3,3	15,0	-11,7
11 – Країни Заходу	80	0	+80,0
12 – Громадські організації, волонтери	91,7	0	+91,7
13 – Вчені, науковці	16,7	3,3	+13,4
14 – Населення	6,7	11,7	-5,0
15 – Інші	6,7	1,7	+5,0
16 – Важко сказати		0	

6. Як Ви оцінюєте прогрес реформ? Скільки було вже зроблено з того, що на цей час влада вже повинна була зробити? (у %)

	%
Не зроблено нічого	2,7
Зроблено приблизно 10%	31,7
Зроблено не більше третини	51,7
Зроблено не більше половини	13,3
Більша частина потрібних реформ вже зроблена	0
ВАЖКО СКАЗАТИ	1,7

7. Як Ви оцінюєте стан інформування урядом суспільства про свою роботу та реформи? (у %) НЕ БІЛЬШЕ ДВОХ ВІДПОВІДЕЙ.

	%
Інформації достатньо, і вона зрозуміла. Якщо людина хоче, то вона має можливість розібратися, що робить уряд і які реформи проводить	11,7
Інформації про роботу уряду і реформи багато, але вона незрозуміла звичайній людині.	16,7
Інформації недостатньо. Людина не має можливості розібратися, що робить уряд і які реформи проводить	50,0
Інформація, яку уряд дає про свою роботу і реформи, не викликає довіри, бо часто не відповідає дійсності	51,7
Інформацією про роботу уряду і реформи мають цікавитися фахівці. Це все заскладно, щоб розповідати всьому суспільству	5,0
ВАЖКО СКАЗАТИ	1,7

8. Чи вірите Ви в успіх реформ в Україні? (у%)

	%
Так, я в цьому впевнений	23,3
Загалом вірю, хоча є сумніви	63,3
Загалом не вірю, проте якась частка надії ще є	11,7
Ні, зовсім не вірю в успіх	0
ВАЖКО СКАЗАТИ	1,7

9. Які з реформ, на Вашу думку, є першочерговими? НЕ БІЛЬШЕ П'ЯТИ ВІДПОВІДЕЙ.

	Кількість згадок
Антикорупційна реформа	32
Реформа органів правопорядку (судів, прокуратури, поліції)	43
Пенсійна реформа та реформа системи соціального захисту	12
Охорони здоров'я	18
Реформування армії, зміцнення обороноздатності	15
Люстрація чиновників (перевірки та можливі звільнення)	11
Податкова реформа	17
Визначення статусу окупованих територій Донбасу	1
Реформа децентралізації та регіонального розвитку	21
Реформа виборчого законодавства	34
Дерегуляція і стимулювання розвитку підприємництва та інвестицій	18
Освітня реформа	14
Реформа у сфері енергетики	7
Реформа державного управління	21
Земельна реформа	8
Реформа фінансового сектору	3
Конституційна реформа	3
Реформа управління державною власністю	3
Реформа державних закупівель	0
Реформа у сфері ЗМІ (медіа реформа)	3
Інше	5
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	0

10. Що зараз, на Вашу думку, повинна в першу чергу зробити влада? (вкажіть не більше 5 першочергових рішень чи дій)

	Кількість згадок
По-справжньому боротись з корупцією (запровадити антикорупційний суд, активізувати роботу спеціалізованих структур, не перешкоджати діяльності НАБУ)	26
Встановлення верховенства права (оновлення судової влади, закінчення реформи поліції, прокуратури та інших структур)	21
Зміна виборчих правил (пропорційна система з відкритими списками) та роботи ВРУ (зокрема, обмеження депутатської недоторканості)	12
Посилувати економічну спроможність, сприяти розвитку та полегшенню умов ведення малого та середнього підприємництва	8
Продовження реформи оборонної галузі, армії, СБУ	6
Впровадження реформи освіти, підтримка науки та високотехнологічних проектів й досліджень	6
Оновлення складу ЦВК	6
Припинення тиску на активістів, скасування е-декларування для антикорупціонерів, налагодження співпраці з ОГС та експертами	6
Виконувати передвиборчі обіцянки та коаліційну угоду	4
Покращувати інвестиційний клімат	4
Навести лад з бездіяльністю НАЗК/перезапустити агентство	4
Реалізувати реформу державного управління та державної служби	4
Здійснити Конституційну реформу	4
Впроваджувати медичну реформу	4
Піти у відставку, провести перевибори Президента та парламенту	4
Здійснювати деофшоризацію	3
Реформувати систему соціального захисту, підвищити її адресність	3
Дотримуватись зобов'язань перед МВФ та іншими донорами	3
Інше	25

11. В якій групі Ви працюєте?

	Кількість відповідей
Антикорупційна реформа	5
Асоційовані члени	5
Децентралізація	1
Економічний розвиток	3
Електронна демократія	1
Культура	3
Медіа реформа	3
Молодіжна політика	1
Національна безпека та оборона	3
Освіта. Наука. Технології. Інновації	2
Охорона довкілля	1
Податкова реформа	3
Політика національної пам'яті	2
Реформа виборчого законодавства	1
Реформа енергетичного сектору	5
Реформа органів правопорядку	2
Реформа публічної адміністрації	3
Реформа системи охорони здоров'я	4
Реформа фінансового сектору та пенсійної реформи	3
Розвиток самоорганізації і місцевої демократії та децентралізація	1
РПР-Київ	1
Інше	7

СПИСОК ОПИТАНИХ ЕКСПЕРТІВ

1. Анна Акерман
2. Володимир Бахрушин
3. Андрій Блінов
4. Ірина Боднар
5. Інна Борзило
6. Олексій Валевський
7. Валентина Варава
8. Анатолій В'язовченко
9. Маркіян Галабала
10. Сергій Галетій
11. Юрій Ганущак
12. Андрій Гевко
13. Андрій Герус
14. Олег Гетман
15. Роман Головенко
16. Євгеній Гончар
17. Олександра Дворецька
18. Володимир Дубровський
19. Михайло Каменів
20. Олександр Карпенко
21. Юлія Кириченко
22. Максим Кобелів
23. Світлана Конончук
24. Анастасія Красносільська
25. Наталія Кривда
26. Андрій Крупник
27. Оксана Кузяків
28. Катерина Кулина
29. Аксиня Куріна
30. Володимир Курпіта
31. Павло Кухта
32. Олександр Лемєнов
33. Наталія Линник
34. Ростислав Лукач
35. Іван Лукеря
36. Ілля Несходовський
37. Борис Малишев
38. Віра Маринчак
39. Вадим Міський
40. Денис Назаренко
41. Іван Омелян
42. Альбіна Паренюк
43. Олександр Пліва
44. Роман Подкур
45. Ольга Рябуха
46. Тетяна Семілетко
47. Кирило Сидорчук
48. Сергій Сорока
49. Андрій Сухарина
50. Олександр Сушко
51. Галина Третякова
52. Віктор Філіповський
53. Микола Хавронюк
54. Олена Хитрова
55. Дмитро Хуткий
56. Зоряна Черненко
57. Софія Шутяк
58. Тетяна Юрочко
59. Ярослав Юрчишин
60. Богдан Яцун